

Afrika'da göçler

- Göç, nüfus artışının hem nedeni hem de sonucu olabilen bir demografik olaydır. Afrika'da insanların bu mekânsal hareketliliği, kentlerin büyümesinde, gelirin sirkülasyonunda ve de yeni düşünce ve isteklerin, değerlerin difüzyonunda hep etkili olmuştur. Ayrıca bu insanların hareketi, endüstri, ekonomi ve sosyal gücün belirli yerlerde toplanmasına (merkezileşme), küçük kasabaların etraflarındaki tarımsal arazileri işgal ederek hızla büyümesine yol açmaktadır. Dolayısıyla tarih boyunca gerçekleşmiş olan göçler, bugünkü Afrika'nın gelişmesinde, oradaki pek çok olay ve objelerin dağılışı ve yoğunluklarında etkili olmuştur.

Afrika'da göçler

- Afrika'da göçler, istekli /gönüllü veya dönemlik / geçici veya kesin / kalıcı göç biçiminde olmaktadır. Afrika'da meydana gelen göçlerin doğrultuları ise hemen her yöndedir :Uluslararası, ülke içi, kırsaldan kente, kentten kırsala, kırsaldan kırsala, kentten kente.
- Bu kıtada gerçekleşen göçler, göç edilen veya gidilen yerdeki doğal çevrede meydana gelen değişiklikler, toplumsal, siyasi veya ekonomik etkenlerle ilişkilidir.

Afrika'da göçler

- Sömürge dönemi öncesi göçler arasında bu kıtanın en önemli göçleri, Arapların Sahra boyunca göç ederek Sudan sınırlarına kadar gelmiş olmalarıdır. Bunlardan başka,
- Doğu yönünde hacca gitmek üzere gerçekleşen doğu yönündeki Mekke göçleri,
- Nijerya'nın nehir bölgesinden doğu ve güney Afrika'ya yönelen Bantu'ların göçü,
- Nil bölgesinden doğu ve güney Afrika'ya gerçekleşen göçler,

Afrika'da göçler

- Hint Okyanusu bölgesi ile Güneydoğu Asya'dan Madagaskar'a yönelmiş olan göçler (bu göçler Asya kökenli pek çok ismin, pirinç kültürünün ve diğer tüm Asya etkilerinin kıtada ortaya çıkmasını ve yayılmasını sağlamıştır),
- Belirli yüksek bölgelerde ve Savan kuşağında yaşayan bazı göçebe topluluklarının yerleşik hale gelmek için yaptıkları göçler,
- Afrika'dan Kuzey Afrika, Asya ve yeni Dünya'ya (Amerika, Avustralya) yönelmiş olan kitlesel göçler.

Afrika'da göçler

- Afrika'da Sömürge döneminde göçebelerin ve ticaretle uğraşanların göçleri devam etmişse de bu dönemde meydana gelen göçler ölçek, doğrultu yoğunluk ve sonuçları bakımından önemli farklılıklar taşımıştır. Sömürge döneminin bir özelliği olarak binlerce idarecilerin, yerleşmek isteyenlerin ve girişimcilerin metropollerden ve diğer sömürge devletlerden kıtaya gelenler oldukça fazladır. Örneğin İngilizler, Kenya, Uganda ve Güney Afrika'nın kentlerini ve demiryolunu inşa ettirmek için Hintlileri ve Mauritusluları sözleşme yaparak beraberinde getirmişlerdir.

Afrika'da göçler

- Suriyeliler, Lübnanlılar ve batı Hindistanlılar Batı Afrika'da tüccar, banker ve müteahhit olabilmek için akın akın bu kıtaya göç etmişlerdir. Fransızlar Cezayir ve Fas'taki verimli tarım arazilerini işgal etmişler, Portekizliler ise Mozambik ve Angola'nın bazı yerlerini iskana açmışlardır.
- Açıkçası Afrika'ya yapılan bu sömürge girdisi, bir kazanç elde etmek ve sömürge sisteminin getirilerinden yararlanmak üzere Afrika'ya gerçekleşen sayısız göçleri teşvik etmiştir.

Afrika'da göçler

- Binlerce kişi göç edince yeni kentler, tarlalar, madenler ve tüm etnik gruplar Afrika'da ortaya çıkan yeni idari sınırlara göre ayrılmak zorunda kalmışlardır. Bu kıtaya gerçekleşen ilk emek göçleri zorunlu olarak ortaya çıkmıştır. Diğer bir ifade ile bu göçler bu harekete katılanların gönüllü ya da isteki olarak yaptıkları bir hareket değildi. Afrikalılar, karayollarını, demiryollarını, barajları inşa etmek ve diğer projeleri hayata geçirmek üzere kitlesel göçlere zorlandılar. Üstüne üstlük bütün bunları bir para ya da gelir karşılığında yapmalarına izin verilmedi. Yaptıkları işler karşılığında ya hiç gelir/tazminat alamadılar ya da bunlar çok yetersizdi. Durum böyle olunca, çalışmak için göç ettirilen Afrikalıların pek çoğu kötü beslenme, hastalıklar ve güvensiz çalışma koşul ve ortamları sonucunda hayatlarını kaybettiler.

Afrika'da göçler

- Hükümet destekli bazı kuruluşlar Zimbabwe ve Güney Afrika'nın maden çıkarımı, Senegal ve Fildişi Kıyısı'ndaki yer fıstığı ve kahve plantasyonları için binlerce işçi kiraladılar. Afrika sömürge hükümetleri için aslında yeni bir fikir olmasa da bazı alanlarda nakit ödeme zorunluluğunu getiren kişi başı vergi sistemi, Afrikalıları yeni bölge ve yaşam biçimlerine uyum sağlamaya zorlamıştır.

Afrika'da göçler

- Bu haksız uygulamalar ne zamanki gerek hükümetler, gerekse özel kuruluş tarafından hukuksal açıdan sorgulanmış, o zaman iş ve işçi yasaları iyileşmiş ve bunun üzerine emek göçleri istekli ya da gönüllü hale gelmiştir.
- Genel göç doğrultusunun iç kesimlerden kıyı kesimlere doğru olduğu ve yoğun emek göçlerinin yaşandığı Batı Afrika'da, Fransızların başlatmış olduğu bir sistem dahilinde Sengal ve Fildişi Kıyısı'nda plantasyonlar ve Kayes-Adise Baba-Oroulasso arasındaki demiryolu inşası için bu sahalara göçler yaptırılmıştır. 1930'lu yılların ortalarında Fransızlar Fildişi Kıyısı'nda sahibi oldukları kahve ve kakao plantasyonlarında çalıştırmak üzere Yukarı Volta'dan (Burkina Faso) yaklaşık 20 bin kişiyi istihdam etmişlerdi ve bunlardan yaklaşık yarısı zorunlu göçe tabi tutmuştu.

Afrika'da göçler

- 1936 ve 1939 arasında zorunlu göçler resmi olarak yasaklanmıştı fakat II. Dünya Savaşı sırasında zorunlu göç yoluyla işe alma tekrar gündeme gelmişti. 1940 ve 1944 yılları arasında 277 bin kişi Yukarı Volta kesiminden Fildişi Kıyısı'na geldi ve yine bu yıllar arasında 171 bin kişi de zorunlu göçe tabi tutularak buraya gelmişti.

Afrika'da göçler

- 1946'da zorunlu istihdamın feshedilmesiyle / yasaklanmasıyla işçi göçleri tahmin edilemez bir hal almış, Fildişi Kıyısı'ndaki ziraatçılar böylelikle Yukarı Volta bölgesinde bir işçi görevlendirme ajansı kurmuşlardır. Bu çerçevede ise yine aynı bölgeye 1952-59 yılları arasında 163 bin işçi getirilmiştir. Bu program aslında çok insafsız ve acımasız bir şekilde yürütülmüş olduğundan Fildişi Kıyısı hükümeti 1960'ta Yukarı Volta'da sürdürülen bu faaliyeti (zorunlu göç ettirmeyi) yasaklamıştır. Göçler devam ettikçe, çalışma koşulları iyileştirildikçe, hükümet göç yoluyla gelenlerin aldıkları ücretleri kontrol etmeye başlamıştır.

Afrika'da göçler

- Bugün, Malili ve Gineli göçmenler hemen hemen eşit sayıda her yıl Fildişi Kıyısı'na çalışmak üzere gelmektedirler. Ancak bu yoğun göçlerin Fildişi Kıyısı'ndaki en önemli etkisinin siyasal bir çıkmaz halini almış olduğu belirtilebilir: Şöyle ki, ülkenin yarısı göçmenler ile isyancı kuzeylilerin , yarısı da güneylilerin elindedir. Asıl problem de buraya gelen göçmenlerin Fildişi Kıyısı'ndaki bütünleşme / uyum sorunları olsa da bu sorun aslında kıtanın büyük kesiminde gözlemlenmektedir.

Afrika'da göçler

- Ancak spesifik olarak Fildişi Kıyısı'nda bir sorun haline alan göçmenlerin gelişi, temelde göçmenlerin Müslüman, yerli halkın ise Katolik olmasından kaynaklandığı belirtilebilir. Bitişikteki Gana'daki kakao endüstrisi ise Kuzey Gana, Togo, Burkino Faso, Fildişi Kıyısı ve hatta Nijerya'dan gelen göçmenlere bağlıdır. Güney Gana'daki işgücünün %40'ı bu bölgelerden gelen göçmenlerden oluşmaktadır. Bu göçmenlerin bir çoğu, kakao plantasyonlarındaki hasat ve ormandan yer açma çalışmaları gibi son derece vasıfsız işlerde çalışmaktadırlar. Göçmenlerin bir kısmı ise yerel koşullar gereği onlara duyulan gereksinimin azalması ve kurak mevsimin başlamasıyla buralardan ayrılmak zorunda kalmaktadırlar.

Afrika'da göçler

- Güney Afrika ve çevresindeki ülkelerde ise madencilik ekonomisi işçi göçmenlere bağımlı haldedir. Bu nedenle göçmenlerin büyük çoğunluğu ile 9 ay veya 1 yıllığına sözleşme yapılmaktadır. Geçtiğimiz yüzyılda milyonlarca kişi kentlere daimi olarak yerleşmiş olsa da buralarda daha çok karşımıza çıkan göç türü mevsimlik işçi göçleridir.
- Lesotho, Swaziland, Botswana, Mozambik, Malawi ve Güney Afrika'nın diğer yerlerinde her yıl binlerce göçmen ajanslar tarafından işe alınmaktadır.

Afrika'da göçler

- Kıtanın başka yerlerinde de olduğu üzere buralara gelen göçmenlerin büyük çoğunluğu erkek, oldukça vasıfsız, ne iş bulsa yapan ve yaşamlarının büyük çoğunluğunu köylerde geçirmiş insanlardır. Bu göçmenler G. Afrika'da kentsel hayata tutunabilmeyi ve buradaki ekonominin bir parçası olabilmeyi başardıkları ölçüde kentlere daimi olarak yerleşmekte ve ailelerini de yanlarına almaktadırlar.

Afrika'da göçler

- Afrika'da ülkelerin bağımsızlıklarını kazanmasından sonra bu ülkelere yönelmiş olan geri dönüş göçleri de hüküm süren bir göç çeşididir. Fransız-Cezayir savaşı sonrasında bir milyondan daha fazla Avrupalının Cezayir'den ayrılması ile daha fazla sayıda Cezayirli Tunus ve Fas'tan ülkelerine geri dönmüşlerdir. Benzer biçimde 330 bin Portekizli Angola'dan, 150 bin kişi de Mozambik'ten ayrıldığında birkaç ay içerisinde bu ülkeler bağımsızlıklarını kazanmışlardır. Binlerce İngiliz Mau Mau Çatışma döneminde Doğu Afrika'dan (özellikle Kenya'dan) ayrılmak zorunda kalmış ve Zimbabve, G. Afrika Cumhuriyeti ve Kanada'ya yerleşmişlerdir.

Afrika'da göçler

- 1972'de 75 bin Asyalının Uganda'dan ve halen de Kenya ve Tanzanya'dan sınır dışı edilmekte olduğu bilinmektedir. Binlerce Suriyeli ve Lübnanlı oturma izinleri iptal edildiği için Gana, Liberya, Fildişi Kıyısı ve Nijerya'dan, bu ülkeler ekonomilerini yerelleşmeye doğru götördüklerinden, ayrılmak zorunda bırakılmaktadırlar.